

Geachte Kamerleden,

Het hoofdbestuur van de Vereniging van Leraren Levende Talen (VLLT) is dankbaar voor de hier geboden mogelijkheid zijn standpunt t.a.v. de herziening van het curriculum toe te lichten. Want in het advies is de door Levende Talen ingebrachte input tijdens de verdiepfingsfase niet opgenomen. De tweede en derde vreemde taal zijn niet genoemd. Er is binnen de VLLT geen draagvlak voor het eindadvies.

Waarom zijn meerdere vreemde talen belangrijk voor de toekomst? Talen zijn belangrijk om anderen te verstaan, om begrip te krijgen voor onze eigen en elkaars cultuur. Miscommunicatie leidt tot onbegrip en kan grote gevolgen hebben. Willen wij onze zuider- en oosterburen blijven begrijpen, dan zijn Frans en Duits onontbeerlijk. Meertaligheid heeft de toekomst omdat onze toekomst zich niet tot Nederland beperkt. **Wij vragen daarom aan de Tweede Kamer om de positie van deze talen in de onder- en bovenbouw van vmbo, havo en vwo niet te wijzigen.**

De VLLT gaat ervan uit dat het verplichte curriculum (het WAT) een overheidszaak is. Ontwikkelteams, als die er komen, moeten ervoor waken niet over het HOE te beslissen. Levende Talen doet voor het vervolgtraject de volgende **aanbevelingen**:

1. Algemeen

Ontwikkelteams: Zijn de voorgestelde ontwikkelteams van voornamelijk docenten wel **de beste aanpak voor de herziening**? In de vakverenigingen is voldoende expertise al voorhanden. Als ze er komen dan is een aparte ontwikkelgroep voor de andere schooltalen (Frans, Duits, Spaans, enz.) gewenst.

Ontglobaliseer de kerndoelen en eindtermen. De globalisering in 2006 is te ver doorgeschoten, maak de kerndoelen en eindtermen specifiek. Voer een minimum urentabel per vak in voor de onderbouw vo. **Wij vragen aan de Tweede Kamer om dit wettelijk vast te leggen.**

2. Nederlands

De Doorlopende Leerlijn Taal, zoals vastgelegd in de referentieniveaus van de commissie Meyerink, is een weerspiegeling van de allang bestaande documenten met leer- en examenprogramma's, maar dan transparanter en beter op elkaar afgestemd. Voor het vak Nederlands gaat het vooral om het (leren) beheersen van de 4 onderscheiden taalvaardigheden; lezen, schrijven, spreken, luisteren. Deze *instrumentele* visie op de leerlijn doet evenwel onvoldoende of zelfs geen recht aan een meer vakinhoudelijke onderbouwing van het taalonderwijs: letterkunde en taalkunde. Sinds de invoering van de tweede fase is dit al een pijnpunt, alleen nog maar versterkt door de (wettelijke) invoering van het referentiekader.

Door de invoering van het referentiekader in het vmbo en het mbo is de positie van het schoolvak Nederlands in de beroepskolom versterkt. Dat geldt zeker voor het mbo dat in het verlengde van het referentiekader een generiek centraal examen heeft gekregen. Echter, het automatisme waarmee het referentiekader ook van toepassing is verklaard voor de beroepsgerichte vakken is een sta in de weg voor het specifieke op het beroep gerichte taalonderwijs. De ontwikkeling van een ERK voor Nederlands is gedwarsboomd door de invoering van de referentieniveaus 1F-4F, waardoor een differentiatie van de verschillende vaardigheden al naar gelang de vereisten voor een bepaald beroep is weggedrukt. **Een herbezinning op de invulling van de leerlijn taal voor het beroepsonderwijs is daarom meer dan welkom.** Juist in het beroepsonderwijs is het onderwijs in het Nederlands veelal geen moedertaalonderwijs meer. De meertalige achtergrond van de leerlingen vraagt eveneens om een nieuwe oriëntatie op de invulling van de leerlijn.

In de huidige centrale examens is (een specifieke vorm van) leesvaardigheid verantwoordelijk voor 50% van het eindcijfer Nederlandse taal. Dat is niet in balans met aandacht die wordt gegeven aan de overige onderdelen in

het vak Nederlands. **Voeg een productieve vaardigheid toe (schrijven) en pas de weging van de examenonderdelen navenant aan.**

3. Engels

Maak voor Engels in po en vo een doorlopende leerlijn op basis van het Europees Referentiekader (ERK). Het is wenselijk om een doorlopende leerlijn po - vo te hebben waarbij het startmoment niet bepalend is maar de kwaliteit van de leerlijn en het curriculum. **Dit houdt in dat er wordt gewerkt naar duidelijke eindtermen, die concreet worden beschreven en gericht zijn op aanboddoelen.** Eindtermen zoals geformuleerd in het concept leerplankader Engels primair onderwijs. Leg in het curriculum Engels toetsbare vaardigheden vast die van belang zijn voor het vervolgonderwijs hbo en wo.

Het vak Engels binnen het mbo neemt een andere plaats in dan bij de hiervoor genoemde sectoren. Het Engels is hierin veel meer gericht op de oriëntatie op het beroep, wat betekent dat vaardigheden specifiek geformuleerd moeten worden op basis van het betreffende beroepsprofiel, waarin de generieke vaardigheden funderend zijn voor de oriëntatie hierop. Toetsing ervan zou in het verlengde van dit uitgangspunt plaats kunnen vinden.

Beperk het Centraal examen in het vo niet tot leesvaardigheid, maar voeg minstens een van de productieve vaardigheden toe, zoals schrijfvaardigheid. Deze worden al vaak in combinatie met de passieve vaardigheden getoetst in de hedendaagse praktijk. Pas de weging van de examenonderdelen aan, iedere vaardigheid even zwaar, ook in het schoolexamen.

4. Alle talen

Beperk het Centraal examen niet tot leesvaardigheid, maar voeg een vaardigheid toe. Pas de weging van de examenonderdelen aan, iedere vaardigheid even zwaar, ook in het schoolexamen. **Wij vragen aan de Tweede Kamer om dit wettelijk vast te leggen.**

Om de verschillen tussen de scholen te verkleinen, een actueel thema gezien de uitkomsten van de Staat van het onderwijs, is het nodig om binnen een overeen te komen bandbreedte richtlijnen voor niveau en inhoud van alle onderdelen van het schoolexamen vast te leggen. **Wij vragen aan de Tweede Kamer om dit wettelijk vast te leggen.**

De *vakinhoud* bij de talen (kennis van land en volk, interculturele competenties, literatuur en taalkunde) komt in het advies nauwelijks aan bod. Niettemin biedt de inhoud uitstekende mogelijkheden tot leeractiviteiten die bijdragen aan persoonsvorming, digitale vaardigheden, burgerschap en vakoverstijgende vaardigheden.

5. Alle vreemde talen en Nederlands in mbo

Maak voor het bepalen van de niveaus van alle taalvaardigheden het ERK verplicht. **Wij vragen aan de Tweede Kamer het Europees Referentiekader voor de niveaubepaling van taalvaardigheid in de vreemde talen en Nederlands in het mbo als instrument te erkennen en dit wettelijk vast te leggen.**

6. Tot slot

Vakoverstijging (nu al mogelijk in bij voorbeeld het profielwerkstuk, geïntegreerd literatuur onderwijs (GLO) en in internationaliseringsprojecten) is naar de mening van Levende Talen alleen zinvol als er voldoende basiskennis aan vooraf is gegaan. De manier waarop en de mate waarin is een zaak van het beleid van de school, bij voorbeeld door accenten te leggen op samenwerking met een ander vak of inhoud te laten aansluiten op interculturele communicatie en persoonsvorming.

Utrecht, 19 april

Namens het hoofdbestuur van de Vereniging van leraren levende talen (VLLT),

Judith Richters, voorzitter

Jos Canton, secretaris